

Handläggare
Eija Pohjanen
Telefon: 08-50800939**Till**
Förskolenämnden
2025-08-26

Budgetuppdrag - Utredning om förutsättningar för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan

Förslag på definition av formell utbildningsnivå för barnskötare

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av budgetuppdraget Utredning om förutsättningar för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan.
2. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till definition av formell utbildningsnivå för barnskötare.
3. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till färdplan/inriktning för fortsatt arbete.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges budget 2025 har förskolenämnden tilldelats i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utifrån framtagna definitioner utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare.

Förslag på definition av formell utbildningsnivå för barnskötare är framåtsyftande och utgör en kravprofil vid framtida rekryteringar. Förslag på definition enligt nedan:

- Gymnasial utbildning för arbete med barn, barn- och fritidsprogrammet eller motsvarande kurser inom kommunal vuxenutbildning med utfärdat examensbevis, eller sammanhållen yrkesutbildning till barnskötare.
- Övrig gymnasial utbildning med utfärdat examensbevis i kombination med sammanhållen yrkesutbildning till barnskötare.

Utredningen föreslår att kartläggning och registrering av kompetenser genomförs den kommande två-årsperioden, 2025–2026. Utredningen tar fram förslag på fortsatt färdplan och preliminära ekonomiska förutsättningar fram till och med 2028.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har gett förskolenämnden i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utifrån framtagna definitioner utreda förutsättningarna för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan samt förbereda validerings- och kompetensutvecklingsmöjligheter för berörda medarbetare.

Ärendet

Barnskötare är inte en skyddad yrkestitel och det finns inte heller någon nationell definition på yrkestitel för barnskötare. Oavsett detta är barnskötare idag den största yrkesgruppen inom förskolan och spelar en viktig roll för kvaliteten i förskolans uppdrag. Tillsammans med förskollärare ska barnskötare erbjuda varje barn en trygg omsorg och aktivt bidra till alla barns utveckling och lärande.

För medarbetare med befattningen barnskötare i stadens kommunala såväl som fristående förskolor som saknar grundutbildning erbjuds sedan 2005 en gymnasial yrkesutbildning. Utbildningen genomförs inom ramen för befintlig anställning och förskolorna erbjuds vikarieersättning. Det är en ettårig utbildning vid Midsommarkransens gymnasium som omfattar 1 300 gymnasiepoäng och följer Skolverkets nationella yrkespaket för arbete med barn i förskola. Yrkespaketet är dock inte utformat för att ge en gymnasieexamen¹.

Yrkesutbildning till barnskötare finns i gymnasieskolan, komvux och inom folkbildningen. Det finns stor variation i utbildningarna, vilket gör att de som kommer ut i arbetslivet har olika kompetens med sig in i yrket. En utmaning är att många som läser till barnskötare inom komvux inte har tillräckliga förkunskaper i svenska för att kunna tillgodogöra sig utbildningen.

I dagsläget saknas en stadsövergripande bild gällande den formella kompetensen för gruppen barnskötare. För att stärka förskolans kvalitet ytterligare behöver utbildningsnivån för de med anställning som barnskötare i stadens kommunala förskolor kartläggas för att kompetensutvecklingsinsatser ska kunna planeras in utifrån de faktiska behoven.

Utredningen syftar till att ta fram en definition på formell utbildningsnivå för att bli anställd med befattningen barnskötare i Stockholms stads kommunala förskolor. Syftet är vidare att utifrån

¹ Skolverkets nationella yrkespaket är förslag på innehåll för sammanhållna yrkesutbildningar som motsvarar kompetenskraven på nationell nivå för olika yrkesområden. Med gymnasieexamen menas 2500 godkända poäng.

den fastslagna definitionen förbereda för kompetenskartläggning och registrering av barnskötares utbildningsbakgrund. Utredningens syfte är även att bidra till att uppvärdera barnskötaryrket genom att fastställa utbildningsnivå samt säkra kvaliteten i förskolan på lång sikt och därigenom bidra till en trygg och säker förskola för barnen.

Den långsiktiga planeringen för kompetensförsörjning förutsätter att det ska vara möjligt att ta fram statistikunderlag samt underlag för kommande behov av kompetensutvecklingsinsatser. I personalplanering/strategisk kompetensförsörjning ska rektorer kunna bygga på arbetslagets hela kompetens i syfte att säkra barnrättsperspektivet och skapa en trygg och säker förskola. Det är angeläget att säkra tillräcklig kompetens hos alla medarbetare.

En ny webbaserad kompetensmodul har införts i Winlas. Systemstödet för registrering och uppföljning av formell utbildning utgör därmed ett stöd som främjar en enhetlig och kvalitativ hantering och uppföljning av medarbetares formella utbildning.

Rapporter och utredningar

I rapporten *Förskola i Stockholm 2023*² beskrivs att anställningsformen barnskötare är vanlig i förskolan men är ingen skyddad befattning och regleras inte i skollagen. Barnskötare går inte att urskilja i den nationella utbildningsstatistiken. Det går inte heller att avgöra hur stor andel av de som är anställda som barnskötare som ingår i de olika kategorierna för statistiken³. Av rapporten framkommer vidare att under 2023 har en kartläggning genomförts på strategisk nivå gällande grupperna ”övrig utbildning” och ”viss pedagogisk utbildning” uppdelat på stadsdelsnämnds nivå⁴. Analysen visar på stor spridning inom båda grupperna, både gällande utbildningsnivå och inriktning. En djupare analys av dessa två personalkategoriernas olika bakomliggande kompetens och utvecklingsbehov förutsätter kartläggning och bedömning på rektorsnivå.

Av *Programmet för kompetensförsörjning i förskolan*⁵ framgår att många med anställning som barnskötare, nyrekryterade såväl som erfarna, saknar formell utbildning för arbete med barn. Stadens förskolor står inför en gemensam utmaning med att höja utbildningsnivån inom gruppen barnskötare. Ökad likvärdighet avseende adekvat grundutbildning för arbete med barn ska stärka

² Förskola i Stockholm 2023, dnr. FÖF 2024/76

³ Utbildningskategorier enligt SCB; Gymnasial utbildning för arbete med barn, viss pedagogisk utbildning och övrig utbildning.

⁴ SCB delar utbildningarna i 20 kategorier.

⁵ Program för kompetensförsörjning i förskolan i Stockholms stad (2024); dnr. FÖF 2024/59

och utveckla den kompetens och erfarenhet yrkesgruppen barnskötare besitter och uppdraget kräver. Förskollärare och barnskötare kommer även fortsättningsvis att utgöra stommen i förskolans arbetslag. Det är därför av stor vikt att arbeta kontinuerligt för att säkra tillgång till en grundbemanning med rätt kompetens för uppdraget.

Enligt den nationella utredningen *Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska*⁶ är barnskötare den största yrkesgruppen i förskolan. Barnskötare är en viktig resurs i förskolan som inte omnämns i skollagen. För att betona att de som arbetar i förskolan och ansvarar för eller medverkar i undervisningen bör vara förskollärare eller barnskötare föreslår utredningen att skollagen förtydligas. Enligt utredningen ska det med barnskötare i lagen avses den som har genomgått utbildning i gymnasieskolan för arbete med barn eller annan motsvarande utbildning. Personalen bör även ha goda kunskaper i svenska och andraspråkutveckling.

Ämnesbetygsreformen Gy25⁷ innebär att dagens kursutformade system inom komvux på gymnasial nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå ersätts av ämnen som består av en eller flera nivåer. Denna förändring likväl som förändringar i barn- och fritidsprogrammets inriktning pedagogiskt och socialt arbete genomförs i syfte att säkerställa en mer ändamålsenlig utbildning.

Omvärldsbevakning

Utredningen har inhämtat information från andra förvaltningar och kommuner om hur frågan om enhetlig yrkestitulatur hanterats. Både inom äldre- och socialnämnderna samt i andra storstäder har arbetet med att höja utbildningsnivån för olika yrkesgrupper pågått sedan flera år och definition på enhetlig yrkestitulatur har tagits fram för olika välfärdsyrken inom äldreomsorgen och socialtjänsten samt inom förskolan.

Gemensamt med andra förvaltningar inom staden och med övriga storstäder är att den generella kompetensnivån i välfärdsyrken behöver höjas. Det är ett långsiktigt och strategiskt arbete. Även arbete med språkkompetenser och därigenom för uppdraget tillräckliga kunskaper i det svenska språket träder fram som en viktig faktor.

Förslag på definition av formell utbildning för att erhålla titeln barnskötare i Stockholms stads kommunala förskolor

⁶ SOU 2020 67

⁷ Ämnesbetygsreformen Gy25 är en förändring av betygssystemet i den svenska gymnasieskolan och vuxenutbildningen, som träder i kraft den 1 juli 2025.

Den framtagna definitionen är framåtsyftande och utgör en kravprofil vid framtida rekryteringar av barnskötare. Löpande vid nyanställning ges titeln barnskötare till medarbetare som når upp till kompetenskraven utifrån den fastslagna definitionen. Den ettåriga utbildningen vid Midsommarkransens gymnasium som omfattat 1300 gymnasiepoäng i enlighet med Skolverkets nationella yrkespaket för arbete med barn inkluderas i definitionen⁸. De som idag är anställda som barnskötare i stadens kommunala förskolor behåller sin nuvarande befattning. Förslag på definition enligt nedan:

- Gymnasial utbildning för arbete med barn, barn- och fritidsprogrammet eller motsvarande kurser inom kommunal vuxenutbildning med utfärdat examensbevis, eller sammanhållen yrkesutbildning till barnskötare.
- Övrig gymnasial utbildning med utfärdat examensbevis i kombination med sammanhållen yrkesutbildning till barnskötare.

Förslag på färdplan för genomförande

Utredningen föreslår att kartläggning och registrering av kompetenser genomförs den kommande två-årsperioden, 2025–2026. Utredningen tar fram förslag på fortsatt färdplan och preliminära ekonomiska förutsättningar fram till och med 2028.

2025

- Framtagande av förslag till definition på formell utbildningsnivå för barnskötare.
- Förberedelse för kartläggning av berörda medarbetares utbildningsnivå; genomgång av personalakterna som ett första steg i kartläggningsarbetet. Där det saknas betyg/intyg ska dessa begäras in. Förberedelse för registrering av kompetenser i Winlas.
- Kompetensutvecklingsinsats; barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium enligt tidigare planering.

2026

- Utformning av kriterier/stödmaterial för bedömning av kompetenser. Bedömningen kommer att kunna göras i de flesta fall av rektor. Vid mer komplexa fall kan det finnas behov av studie- och yrkesvägledarkompetens för kvalitets- och rättssäkra bedömningar.
- Fortsatt kartläggning och registrering av kompetenser.

⁸ Denna utbildning benämns från och med den 1 juli 2025 sammanhållen yrkesutbildning.

- Framtagande av modell för validering. Modellen syftar till att ta vara på medarbetarnas befintliga kunskaper och utifrån det planera för att utbildningar genomförs i enlighet med modellen.
- Förberedelse för och uppstart av validering och kompetensutvecklingsinsatser. Som en del i detta tas vid avsaknad av formell utbildning enligt fastslagen definition en individuell utvecklingsplan för validering och/eller kompetensutveckling fram⁹. Utöver de individuella planerna kommer det att behövs fördjupade samtal med varje medarbetare. Detta sker i den ordinarie processen i samband med medarbetarsamtalet. Behov av validering och kompetensutvecklingsinsatser kommer att variera för olika medarbetare från kortare punktinsatser¹⁰ till längre utbildningar.
- Kompetensutvecklingsinsats; barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium. Genomförd kartläggning kommer att ge en riktning för det kommande behovet av utbildningsplatser. Eventuellt kan platsantalet behöva skalas ned.
- Utredning om förutsättningar för eventuellt införande av en tredje yrkestitelplan, se under *Konsekvensbeskrivning utifrån verksamhetens förutsättningar och behov*.

2027–2028

- Fortsatt validering och kompetensutvecklingsinsatser.
- Barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium.

Preliminära ekonomiska förutsättningar

Kartläggning och registrering av kompetenser kan komma att kräva utökade ekonomiska och personella resurser. Personalakterna behöver gås igenom för alla närmare 4000 medarbetare med tillsvidareanställning (i första hand) som barnskötare och det är ett omfattande arbete som tar både tid och resurser i anspråk.

Utredningens förslag är att förskolenämnden fortsatt bär kostnaderna för kompetensutvecklingsinsatsen för barnskötarutbildningen på Midsommarkransens gymnasium samt andra stadsövergripande kompetensutvecklingsinsatser.

Utredningens förslag är även att förskolenämnden ansvarar för framtagande av stödmaterial och valideringsmodell.

Förslaget är vidare att stadsdelsnämnderna ansvarar för insatserna med studie- och yrkesvägledare samt för validering. Hur stor andel av bedömningarna som kommer att behöva stöd av studie- och

⁹ De som idag är anställda som barnskötare i stadens kommunala förskolor behåller sin nuvarande befattning.

¹⁰ Exempelvis särskild prövning som görs på Komvux och som innebär en möjlighet att få betyg genom ett skriftligt eller muntligt prov i ett visst ämne.

yrkesvägledarkompetens går inte att uttala sig om i dagsläget förrän kartläggningen har genomförts; detsamma gäller omfattningen av valideringsinsatserna. Dessa insatser kan eventuellt medföra något utökade kostnader för kompetensförsörjningen.

Konsekvensbeskrivning utifrån verksamhetens förutsättningar och behov

Ett behov utifrån verksamhetens förutsättningar som lyfts av skolcheferna är behovet av en bredare rekryteringsbas. Det handlar om att attrahera unga personer med högskolebehörighet, som inte uppfyller de formella kompetenskraven för barnskötare. De här personerna antas ha förutsättningar för att inom en relativt kort tid uppnå den kompetensnivå som krävs för att utbilda sig till barnskötare eller vidare till förskollärare.

Ett förslag till nästa steg, efter genomförd kartläggning och registrering av barnskötarens kompetenser, är att utreda förutsättningar för införande av en tredje yrkestitel för personer utan utbildning eller med annan utbildning än den som anges i den fastslagna definitionen. Befattningsbeskrivningar blir en viktig fråga i detta sammanhang, det vill säga om differentierade arbetsuppgifter skulle vara möjliga att införa.

Ett eventuellt införande av en tredje yrkestitel behöver dock sättas i relation till att den förväntade effekten av kompetenshöjningen fördröjs eller rent utav uteblir. Ökad kvalitet och likvärdighet i undervisningen i förskolan förutsätter att utbildningsnivån höjs. För strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning spelar barnskötarens formella kompetens en viktig roll.

Det går i dagsläget inte, förrän kartläggning och registrering av kompetenser har genomförts, att uttala sig om behov av validering. Utredningen ger inte heller svar på vilka utbildningsnivåer det ska valideras mot. Hur valideringsmodellen ska utformas behöver utredas vidare. Bland annat på vilket sätt arbetslivserfarenhet ska beaktas i valideringsprocessen.

Det kommer att krävas prioriteringar i verksamheten för att kunna skicka ett stort antal medarbetare på olika utbildningar då många kompetensutvecklingsinsatser pågår parallellt. Prioriteringar gällande barnskötarnas formella kompetens kommer dock att vara nödvändiga om långsiktiga positiva effekter i verksamheten ska kunna uppnås. När nu barnkullarna minskar de närmaste åren kan de antas finnas relativt goda förutsättningar för att kompetensutveckla och stärka organisationen långsiktigt.

Augusti 2025

Beslut i förskolnämnden om:

- Definition av formell utbildningsnivå för barnskötare
- Färdplan/inriktning för fortsatt arbete

2025–2026

- Kartläggning och registrering av kompetenser
- Barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium

2026

- Utformning av kriterier/stödmaterial för bedömning av kompetenser och framtagande av modell för validering
- Förberedelse för och uppstart av validering och kompetensutvecklingsinsatser
- Utredning om förutsättningar för eventuellt införande av en tredje yrkestitel

2027–2028

- Fortsatt validering och kompetensutvecklingsinsatser
- Barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ledningsstöd och it i samverkan med avdelningen för stadsövergripande utveckling samt stadsledningskontoret/personalstrategiska avdelningen och stadsdelsförvaltningarna.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 18 augusti 2025. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 20 augusti 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av budgetuppdraget Utredning om förutsättningar för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan. Förvaltningen föreslår vidare att nämnden godkänner förvaltningens förslag till definition av formell utbildningsnivå för barnskötare samt färdplan/inriktning för fortsatt arbete.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter

Utredningen om förutsättningar för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan får enbart indirekta konsekvenser för barn och barns rättigheter. Innehåll och slutsatser för genomförande och

därigenom för ökad kvalitet och likvärdighet i undervisningen knyter an till skollagens och läroplanens uppdrag. Båda dessa tar sina utgångspunkter i lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Utredningens syfte och innehåll har därför bedömts ligga väl i linje med barnens bästa ur ett barnrättsperspektiv.

Konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män
Förskola har en viktig funktion i samhället för jämställdheten mellan kvinnor och män. I förskolans uppdrag ingår att aktivt inkludera ett jämställdhetsperspektiv för alla barn. Utredningen berör inte jämställdhetsfrågor utan införandet av en enhetlig yrkestitulatur berör alla med anställning barnskötare, oavsett kön.

Katarina Odén Ryhede
Tf. Förvaltningsdirektör
Förskoleförvaltningen

Åsa Rönndahl
Avdelningschef
Förskoleförvaltningen

Bilagor

1. Utredning om förutsättningar för inrättande av en enhetlig yrkestitulatur i förskolan.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Katarina Odén Ryhede, Tf. Förvaltningsdirektör	2025-08-12
Åsa Rönndahl, Avdelningschef	2025-08-12